

Anna Burzyńska-Kamieniecka*

 <https://orcid.org/0000-0002-5034-806X>

WYKORZYSTANIE KONCEPCJI *PLAIN LANGUAGE* W UPRASZCZANIU TEKSTÓW DO TESTOWANIA ZNAJOMOŚCI JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO

Słowa kluczowe: prosty język, upraszczanie tekstu, testowanie rozumienia tekstu pisanego, wskaźniki czytelności tekstu, egzaminy certyfikatowe z JPJO

Streszczenie. W artykule pokazano, że zasady tworzenia tekstów zgodnie ze standardem *plain language* i narzędzia pomiaru ich czytelności mogą znaleźć zastosowanie w procesie adaptowania tekstów służących do testowania znajomości JPJO. Dostosowywanie wykorzystywanych w zadaniach testowych tekstów oryginalnych (autentycznych) do wymogów standardów egzaminacyjnych wymaga ich modyfikacji. Już ze wstępnej analizy przykładowych zadań służących do testowania sprawności czytania na egzaminie certyfikatowym z JPJO wynika, że będące ich podstawą teksty oryginalne poddano transformacjom zgodnym z zasadami *plain language*. W przygotowaniu tekstów do testowania znajomości języka polskiego jako obcego można więc posługiwać się schematem upraszczania tekstów opisanym przez badaczy prostej polszczyzny, a w ustalaniu stopnia ich trudności pomocniczo wykorzystywać automatyczne narzędzia pomiaru.

1. W POSZUKIWANIU REGUŁ EFEKTYWNEJ KOMUNIKACJI – *PLAIN LANGUAGE*

Zdobywająca coraz większą popularność nie tylko wśród językoznawców koncepcja *prostego języka* (*plain language*) wiąże się ze stosowaniem szeregu zasad tworzenia tekstów i narzędzi ich analizy, które można w pewnym zakresie wykorzystać w procesie nauczania i testowania języków obcych. Ruch społeczny prostego języka (*plain language movement*) zakłada upraszczanie komunikacji w sferze publicznej przez dostosowywanie funkcjonujących w niej tekstów

---

* anna.burzynska-kamieniecka@uwr.edu.pl, Uniwersytet Wrocławski, Instytut Filologii Polskiej, Zakład Językoznawstwa Stosowanego, pl. Nankiera 15b, 50-140 Wrocław.

(zwłaszcza pisanych) do możliwości percepcyjnych „przeciętnego odbiorcy”¹. Dążenie do jasności, prostoty i zwięzłości wypowiedzi jako właściwości dobrego stylu, zalecane współcześnie w różnego rodzaju poradnikach i wydawnictwach poprawnościowych², było obecne już w retoryce antycznej (w teorii trzech stylów – styl niski), nie jest więc niczym nowym. Poszukiwanie reguł efektywnej komunikacji przyczyniło się jednak do określenia skutecznych zasad upraszczania tekstów oraz wypracowania narzędzi pozwalających na automatyczną ocenę stopnia ich *przystępności*, traktowanej jako cecha stylowa prostego języka (Piekot, Maziarz 2014, s. 314).

2. ZASADY UPRASZCZANIA TEKSTÓW ZGODNIE ZE STANDARDEM *PLAIN LANGUAGE*

Dostosowanie tekstu do wymogów standardu *plain language* powinno doprowadzić do takiego sposobu jego organizacji, „(...) który zapewnia przeciętnemu obywatelowi szybki dostęp do zawartych w nim informacji, lepsze ich zrozumienie oraz – jeśli trzeba – skuteczne działanie na ich podstawie” (Piekot i in. 2019, s. 199). Aby tego dokonać, można według wrocławskich badaczy prostej polszczyzny³, zastosować odpowiednie reguły tworzenia wypowiedzi, biorąc pod uwagę w hierarchicznej budowie tekstu: aspekt leksykalny (dobór słownictwa), aspekt składniowy (budowę zdań), aspekt kompozycyjny i kognitywny (organizację treści) oraz aspekt wizualny (typografię i layout tekstu) (Piekot i in. 2019, s. 199). W celu uproszczenia tekstu należy zatem, uwzględniając jego poziomy, kierować się właściwymi zasadami (sformułowanymi w formie zaleceń lub zakazów) i na ich podstawie dokonywać konkretnych działań na tekście (odpowiednio transformacji leksykalnych, składniowych, kompozycyjnych czy interpersonalnych). Opisane wyżej zależności ilustruje poniższa tabela, w której przedstawiono podstawowe zasady przygotowania tekstów zgodnie z wytycznymi *plain language*.

¹ Przejawy aktywności tego ruchu są widoczne w szeregu inicjatyw wspieranych przez administrację publiczną i instytucje pozarządowe m.in. w USA, Wielkiej Brytanii oraz w krajach UE (w Polsce jest to na przykład zainicjowana w 2012 r. kampania społeczna *Język urzędowy przyjazny obywatelom*).

² W odniesieniu do języka polskiego A. Markowski w *Nowym słowniku poprawnej polszczyzny* (2003, s. 1754) wiąże cechę jasności tekstu z jego zrozumiałością, podczas gdy prostota łączy się z wyborem środków językowych najbardziej naturalnych i typowych dla danej sytuacji komunikacyjnej, zwięzłość zaś polega na unikaniu w tekście wszelkich elementów redundantnych.

³ Chodzi o grupę badaczy z Uniwersytetu Wrocławskiego, a zwłaszcza Tomasza Piekota i Grzegorza Zarzecznego.

Tabela 1. *Dostosowywanie tekstów do wymogów prostego języka – podstawowe zasady i techniki transformacji*

<i>Poziom tekstu</i>	<i>Podstawowe zasady opracowania tekstu</i>	<i>Techniki transformacyjne</i>
struktura globalna (tematyczna) tekstu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przygotuj plan tekstu (wyodrębnij akapity). ▪ Do każdego z akapitów dodaj streszczający go nagłówek. 	kompozycyjne
poziom akapitu/zdania/wyrazu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stosuj krótkie zdania (maksymalnie trzykrotnie złożone). ▪ Unikaj skomplikowanych konstrukcji gramatycznych (form bezosobowych, strony biernej, nominalizacji). ▪ Używaj wyrazów ogólnych i często używanych. ▪ Unikaj słów wielosylabowych. ▪ Trudne słowa wyjaśniaj przez ich parafrazę. 	składniowe leksykalne
poziom relacji nadawczo-odbiorczych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zwracaj się do odbiorcy. ▪ Mów w swoim imieniu. ▪ Ujawniaj siebie. 	interpersonalne

Źródło: opracowanie własne na podstawie Piekot i in. 2015; 2019

3. WYKORZYSTANIE ZASAD *PLAIN LANGUAGE* W ADAPTACJI TEKSTÓW DO TESTOWANIA JPJO

Bez wątpienia jednym z podstawowych materiałów dydaktycznych, stosowanym zarówno w nauczaniu, jak i w testowaniu języków obcych są teksty. Według *Angielsko-polsko-słoweńskiego glosariusza terminów z zakresu testowania biegłości językowej* tekst w procesie testowania stanowi „fragment dyskursu, w formie pisanej bądź mówionej, wykorzystany jako podstawa dla zestawu jednostek testu” (*Angielsko-polsko-słoweński glosariusz...*, 2004, s. 99). W przypadku JPJO do testowania biegłości w zakresie znajomości tego języka na egzaminach certyfikatowych używa się różnych typów tekstów, których wykazy zawierają *Standardy wymagań egzaminacyjnych*⁴. Teksty w formie pisemnej są podstawą zadań

⁴ *Standardy wymagań egzaminacyjnych* znajdują się w załączniku do Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 lutego 2016 r. w sprawie egzaminów z języka polskiego jako obcego (Dz. U. 2016, poz. 405).

egzaminacyjnych stosowanych do kontrolowania określonych sprawności, używa się ich zwłaszcza do badania rozumienia tekstów pisanych (sprawności czytania)⁵, ale także pojawiają się w testowaniu mówienia i (czasami) pisanie oraz poprawności gramatycznej.

3.1. PRZYGOTOWANIE TEKSTU JAKO PODSTAWY ZADANIA TESTOWEGO (ROZUMIENIE TEKSTU PISANEGO)

Podstawę zadań testowych służących sprawdzaniu rozumienia tekstów pisanych na egzaminach certyfikатовych z JPJO stanowią, w zależności od poziomu zaawansowania, teksty preparowane i/lub oryginalne poddane odpowiedniej modyfikacji (adaptacji)⁶. Aby dostosować stopień trudności tekstów wyjściowych (oryginalnych) do wymogów danego poziomu (A1–C2), przeprowadza się na nich szereg różnego rodzaju działań (transformacji). W zasadzie pierwszym z poziomów, na którym testuje się rozumienie za pomocą adaptowanych tekstów oryginalnych, jest poziom B1 (na poziomach A1–A2 podstawą zadań testowych są głównie teksty preparowane, chociaż dopuszcza się bardzo uproszczone teksty oryginalne, takie jak np. pojedyncze napisy, reklamy czy afisze). Sposoby modyfikowania oryginalnych tekstów wyjściowych przez ich upraszczanie do poziomu B1, tak by stały się podstawą zadań testowych do sprawdzania rozumienia tekstów pisanych, ilustrują poniższe przykłady⁷. W tekstach wyjściowych zaznaczono miejsca, w których dokonano zmian w celu dostosowania ich stopnia trudności do wymagań poziomu B1 (jasne wyróżnienia – usunięte fragmenty tekstu, ciemne wyróżnienia – inne modyfikacje).

Przykład 1

A. Tekst wyjściowy (oryginalny)

Źródło: <https://www.national-geographic.pl/traveler/opozniony-samolot-oto-wszystko-co-powinienes-wiedziec-o-swoich-prawach> [10.05.2020].

Opóźniony samolot? Oto wszystko, co powinieneś wiedzieć o swoich prawach
Podpowiadamy, w jaki sposób **ubiegać się o rekompensatę**, która jednorazowo
może wynosić nawet 600 euro.

⁵ Zgodnie z opisem zagadnień kontrolnych do analizy testów biegłości przez tekst stosowany w testowaniu sprawności czytania rozumie się „ próbkę języka pisanego, która stanowi materiał wyjściowy zadania” (*Listy...*, 2004, s. 53).

⁶ Jako teksty oryginalne traktuje się tutaj pochodzące z różnych źródeł materiały tekstowe, które powstały dla rodzimych użytkowników języka w celach innych niż glottodydaktyczne, podczas gdy teksty preparowane są specjalnie tworzone na potrzeby testowania znajomości JPJO.

⁷ Wszystkie podane tutaj zadania testowe pochodzą z przykładowego testu egzaminacyjnego dla poziomu B1, zamieszczonego na stronie www.certyfikatpolski.pl/ testy przykładowe [10.05.2020].

Jedna z czarterowych linii lotniczych ujawniła informację, że w **pierwszym półroczu** 2016 roku aż 256 **ich** lotów z lub do Polski było opóźnionych **dłużcej niż** 3 godziny. Sporo, prawda?

Przy założeniu, że w każdym z samolotów leciało 150 osób, poszkodowanych zostało blisko 40 tys. osób. Gdyby wszystkie opóźnienia powstały z przyczyny leżącej po stronie linii lotniczej, to wartość należnych rekompensat wyniosłaby ponad... 13 mln euro, czyli ok. 58 mln złotych!

Po pierwsze: przyczyna

Lot może zostać opóźniony, a nawet odwołany, z wielu powodów. Mgła czy kłeska żywiołowa, zamknięcie przestrzeni powietrznej spowodowane np. konfliktem na danym terenie czy strajk personelu lotniskowego to czynniki, na które linie lotnicze nie mają wpływu.

Zdarzają się jednak sytuacje, kiedy rejs nie zostaje zrealizowany o czasie z przyczyny leżącej po stronie przewoźnika. W takiej sytuacji – zgodnie z prawem **unijnym** – pasażerom przysługuje rekompensata. Kwestia ta dotyczyć może co najmniej kilkudziesięciu tysięcy polskich pasażerów rocznie.

– *Dokładne statystyki opóźnień samolotów są trudno dostępne. Z oczywistych powodów takich informacji nie podają linie lotnicze. W ich interesie nie leży to, aby pasażerowie dobrze znali swoje prawa. Dlaczego? Bo dla przewoźników może to być bardzo kosztowne* – mówi **Mecenas** Marcin Maciejewski z opóźnionysamolot.pl

Rekompensata – w jakich sytuacjach?

Jak zatem wygląda kwestia rekompensat za opóźnione i odwołane loty? Problem ten został szczegółowo uregulowany w Rozporządzeniu (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z 11.02.2004. Według przepisów, **podróżujący** ma prawo do **rekompensaty** jeżeli rejs:

- został odwołany na **mniej** niż 14 dni przed wylotem,
- jest opóźniony o ponad 3 godziny z winy leżącej po stronie przewoźnika,
- podróżujący w wyniku opóźnienia utracił kolejne połączenie lub odmówiono mu wejścia na pokład.

Wysokość rekompensaty zależy od długości **przelotu** i **wynosi kolejno**:

- 250 euro (ok. 1 110 złotych) w przypadku rejsów do 1500 km,
- 400 euro (ok. 1 780 złotych) w przypadku podróży pomiędzy 1500 km a 3500 km,
- 600 euro (ok. 2 670 złotych) dla pozostałych rejsów (ponad 3500 km).

Oznacza to, że kwota wypłaconej rekompensaty może częściowo, a nawet całkowicie pokryć koszt kolejnych wakacji. Czteruosobowa rodzina, domagając się należnego im zwrotu z tytułu opóźnionego lub odwołanego lotu, może otrzymać nawet ponad 10 tys. złotych.

A co gdyby, zrobiła to za ciebie firma?

– *Chociaż kwoty rekompensat są stosunkowo wysokie, pasażerowie często rezygnują z ubiegania się o nie. Swoją decyzję uzasadniają kosztami postępowania, długotrwałością procedury, brakiem znajomości przepisów czy mnogością formalności związanych ze zgłoszeniem takiego roszczenia* – zauważa Maciejewski.

Dlatego też **tak pręźnie** rozwijają się firmy, które **wyręczają pasażerów w ubieganiu się o rekompensatę**. – Klient przekazuje nam skany dokumentów, podpisuje umowę i czeka na przelew. **Całość sprawy jest prowadzona przez wyspecjalizowaną firmę, która nie pobiera z góry żadnych opłat.**

Jak wynika z danych kancelarii Passenger Rights, zajmującej się pozyskiwaniem rekompensat za opóźnione lub odwołane loty, w ostatnim roku liczba podróżnych, którzy zgłosili się z prośbą o wsparcie wzrosła trzykrotnie, a firma w ciągu dwóch lat działalności wywalczyła rekompensaty w wysokości ponad 4 milionów złotych.

Wahasz się?

Warto pamiętać, że unijne prawo dotyczące rekompensat dotyczy wszystkich linii lotniczych: zarówno tradycyjnych (np. LOT), budżetowych (np. Wizzair), jak i czarterowych (np. Enter Air).

Na każdym przewoźniku spoczywa także obowiązek poinformowania pasażerów o ich prawach, oraz – niezależnie od przyczyny opóźnienia – zapewnienia napojów, posiłków czy hotelu w stopniu adekwatnym do długości oczekiwania. Swoich praw związanych z rekompensatą za opóźnienie lub odwołanie lotu z przyczyn leżących po stronie przewoźnika można dochodzić nawet przez 10 lat.

B. Zadanie testowe (rozumienie tekstu pisanego)

Źródło: www.certyfikatpolski.pl/ testy przykładowe, poziom B1 [10.05.2020].

II. Proszę przeczytać tekst, a następnie – jak w przykładzie – zaznaczyć: TAK – gdy zdanie jest zgodne z tekstem; NIE – gdy nie jest zgodne z tekstem.

_____ / 7 p. (7 x 1 p.)

Spóźniony samolot

W jaki sposób starać się o zwrot pieniędzy za bilet, kiedy nasz samolot się spóźnił lub w ogóle nie poleciał? Jedna z linii lotniczych podała informację, że w pierwszej połowie 2016 roku aż 256 jej lotów było opóźnionych o więcej niż 3 godziny. W takiej sytuacji, zgodnie z prawem Unii Europejskiej, pasażerowie mogą dostać zwrot pieniędzy za lot.

– Trudno znaleźć dokładne statystyki spóźnionych samolotów, bo takich informacji nie podają linie lotnicze. To nie jest dla nich wygodne, aby pasażerowie mogli korzystać ze swoich praw – mówi adwokat Marcin Maciejewski.

Według przepisów pasażer ma prawo do zwrotu pieniędzy, jeżeli rejs został odwołany na krócej niż 14 dni przed wylotem lub jest opóźniony o ponad 3 godziny. To, ile linie lotnicze nam zwrócą, zależy od długości lotu i może to być nawet 600 euro.

– Pasażerowie często rezygnują i nie starają się o zwrot pieniędzy w przypadku spóźnionego lub anulowanego samolotu. Mówią, że to skomplikowane, nie znają prawa i muszą wypełnić dużo dokumentów – zauważa Maciejewski.

Dlatego też szybko rozwijają się firmy, które pomagają pasażerom w otrzymaniu zwrotu pieniędzy. – Klient przekazuje nam skany dokumentów, podpisuje

je umowę i czeka na przelew, a sprawą zajmuje się wyspecjalizowana firma – mówi jeden z pracowników.

Na podstawie: <http://www.national-geographic.pl/traveler/opozniony-samolot-oto-wszystko-co-powinienes-wiedziec-o-swoich-prawach>

		TAK	NIE
PRZYKŁAD			
Tekst mówi o opóźnionych lub odwołanych lotach.		X	
1.	W ciągu pół roku 256 lotów jednej z linii lotniczych było opóźnionych o ponad 3 godziny.		
2.	Według przepisów pasażerowie mogą otrzymać pieniądze za opóźniony lub odwołany lot.		
3.	Linie lotnicze regularnie publikują dane dotyczące faktycznych godzin lądowania ich samolotów.		
4.	Pieniądze za bilet mogą być zwrócone, jeśli lot odwołano na przykład tydzień przed wylotem.		
5.	Za anulowanie każdego biletu z winy linii lotniczych pasażerowie dostają 600 euro.		
6.	Formularze o zwrot kosztów pasażerowie wypełniają zazwyczaj starannie i szybko.		
7.	Pasażerowie mogą liczyć na pomoc specjalnych firm, jeśli chcą dostać pieniądze od linii lotniczych.		

Przykład 2

A. Tekst wyjściowy (oryginalny)

Źródło: https://brief.pl/najlepsze_polskie_kampanie_spoeczne/; [10.05.2020]

Najlepsze polskie kampanie społeczne

„Ta reklama jest zrobiona dla pieniędzy”, „Majewskich posadzili”, „Przyjaciół się nie wyrzuca”... Prezentujemy najlepsze polskie kampanie społeczne, które zostały nagrodzone lub wyróżnione w ostatnich dwóch edycjach Konkursu Kampania Społeczna Roku.

(...)

2) Majewscy w pudle

Akcja „Majewskich posadzili” jest częścią kampanii „Książki w Pudle”, która prowadzona jest przez Fundację ZMIANA. W polskich zakładach karnych nie ma nowych, wydanych w ostatnim czasie książek. Koszt zaopatrzenia placówek w nowe książki jest zbyt wysoki. Dlatego grupa miłośników czytelnictwa postanowiła walczyć o równy dostęp do tych dóbr kultury. Celem kampanii było za-

chęcenie mieszkańców Warszawy do oddawania swoich książek **na rzecz** zakładów karnych. Organizatorzy tak tłumaczyli nazwę **akcji**: Majewski to popularne nazwisko. Każdy z nas zna jakiegoś Majewskiego. Każdy z nas **zna lub słyszał** też o **jakimś znajomym, który trafił do więzienia**. Chcemy zwrócić uwagę na fakt, że w **więzieniach siedzą ludzie, którzy po odbyciu kary mogą mieć szansę na nowe życie**. Dzięki mądrym książkom dajemy szansę młodzieży, **kobietom, matkom i mężczyznom**, którzy chcą **coś** zmienić. Do akcji **włączyły się znane osoby noszące to nazwisko**: Alicja Majewska (piosenkarka) i Szymon Majewski (showman), którzy wzięli udział w promocyjnej sesji fotograficznej.

Nazwa kampanii: **Majewskich posadzili**

Nadawca: Fundacja Zmiana

Wykonawca: LokaLOVE

Kategoria: Kampania Społeczna Roku 2013 w kategorii Kampanie lokalne (...)

B. Zadanie testowe (rozumienie tekstu pisanego)

Źródło: www.certyfikatpolski.pl/ testy przykładowe, poziom B1 [10.05.2020]

V. Proszę – zgodnie z przykładem – uzupełnić tekst wyrazami z ramki.

___ / 5 p. (10 x 0,5 p.)

pojawiło się	częścią	wysokie	nowych	zorganizować
mieszkańców	książkę	młodzieży	wolność	przyłączyło się
			popularne	

Akcja „Majewskich posadzili” jest **częścią** PRZYKŁAD kampanii, którą prowadzi fundacja „Zmiana”. W polskich więzieniach nie ma .....¹, wydanych w ostatnim czasie książek. Powód jest prosty – ich ceny są za .....². Dlatego grupa fanów literatury postanowiła .....³ zbiórkę. Celem akcji było zachęcenie wszystkich .....⁴ Warszawy do oddawania swoich książek do zakładów karnych. Organizatorzy tak tłumaczyli nazwę kampanii: Majewski to .....⁵ nazwisko, każdy z nas zna jakiegoś Majewskiego. Każdy z nas słyszał też o kimś, kto znalazł się w więzieniu. Chcemy zwrócić uwagę na fakt, że w tego typu miejscach są osoby, które po wyjściu na .....⁶ mają możliwość rozpoczęcia nowego życia. Dzięki mądrym książkom dajemy szansę nie tylko .....⁷, ale też starszym, którzy chcą się zmienić. Mogą oni zwrócić .....⁸ lub zatrzymać ją na zawsze. Do akcji .....⁹ kilka znanych osób, między innymi piosenkarka Alicja Majewska i showman Szymon Majewski – noszą oni nazwisko, które .....¹⁰ w kampanii.

Na podstawie: https://brief.pl/najlepsze_polskie_kampanie_spoeczne/

Jak wynika z powyższych przykładów, dostosowywanie tekstu oryginalnego (wyjściowego) do wymogów poziomu B1 polegało na wprowadzeniu szeregu zmian na różnych poziomach jego organizacji. Dotyczyły one kompozycji i organizacji treści, co wiązało się ze znacznym skróceniem tekstu (w tekście 1. po-

minięto fragmenty kilku akapitów, a ostatni usunięto w całości, zrezygnowano ze śródtytułów i wypunktowania informacji; w tekście 2., będącym fragmentem większej całości, usunięto tytuł, śródtytuł oraz informacje dodatkowe znajdujące się po tekście głównym). Transformacje kompozycyjne wpłynęły także na aspekt wizualny materiału tekstowego (w tekście 1. usunięto zbędne wyróżnienia i podziały, zastosowano jednolity rozmiar czcionki; w tekście 2. dostosowano jego układ graficzny do typu zadania – uzupełnianie luk). Istotne modyfikacje wprowadzono także w warstwie leksykalnej i składniowej. Transformacje leksykalne obejmowały takie działania, jak pomijanie zbędnych wyrazów, zamiana słów trudnych (spoza poziomu B1) na ich łatwiejsze odpowiedniki, eliminacja słownictwa specjalistycznego, stosowanie parafrazy i dopowiedzenia w celu doprecyzowania treści i zapewnienia spójności. W zakresie przekształceń składniowych uproszczono zwłaszcza zbyt trudne konstrukcje (zamieniono nieosobowe formy czasownika na osobowe, wprowadzono depasywizację, skrócono zdania wielokrotnie złożone). Aby zwiększyć czytelność tekstu w pewnym stopniu sparafrazowano także jeden z jego fragmentów, co spowodowało zmianę jego formy przy zachowaniu wartości merytorycznej (tekst 1.). Działania modyfikujące (transformacje), przeprowadzone w obrębie analizowanych tekstów, ilustruje poniższa tabela.

Tabela 2. *Dostosowywanie tekstów oryginalnych do wymogów standardów wymagań egzaminacyjnych na poziomie B1 – podstawowe techniki transformacji*

Poziom tekstu	Przykłady				Techniki transformacyjne
	Tekst 1. wyjściowy (oryginalny)	Tekst docelowy (adaptowany)	Tekst 2. wyjściowy (oryginalny)	Tekst docelowy (adaptowany)	
struktura globalna	<ul style="list-style-type: none"> – rozbudowane akapity, np.: <i>Chociaż kwoty rekompensat są stosunkowo wysokie, pasażerowie często rezygnują z ubiegania się o nie. Swoją decyzję uzasadniają kosztami postępowania, długotrwałością procedury, brakiem znajomości przepisów czy mnogością formalności związanych ze zgłoszeniem takiego roszczenia – zauważa Maciejewski.</i> – śródtytuły; – długość tekstu: 578 wyrazów; 	<ul style="list-style-type: none"> – skrócone akapity (usunięte lub sparafrazowane fragmenty), np.: <i>Pasażerowie często rezygnują i nie starają się o zwrot pieniędzy w przypadku spóźnionego lub anulowanego samolotu. Mówią, że to skomplikowane, nie znają prawa i muszą wypełnić dużo dokumentów – zauważa Maciejewski.</i> – usunięcie śródtytułów; – długość tekstu: 197 wyrazów; 	<ul style="list-style-type: none"> – struktura wieloelementowa (kilka numerowanych kolejno tekstów-akapitów z własnymi tytułami); – obecne elementy: tytuł główny całego tekstu: <i>Najlepsze polskie kampanie społeczne</i>; wprowadzenie: <i>„Ta reklama jest zrobiona dla pieniędzy”</i>, <i>„Majewskich posadzili”</i>, <i>„Przyjaciół się nie wyrzucą”</i>... <i>Prezentujemy najlepsze polskie kampanie społeczne, które zostały nagrodzone lub wyróżnione w ostatnich dwóch edycjach Konkursu Kampania Społeczna Roku</i>; tytuł tekstu-akapitu: 2) <i>Majewscy w pudle</i>; – zróżnicowana typografia (wyróżnienia itp.); – długość tekstu: 205 wyrazów; 	<ul style="list-style-type: none"> – struktura jednoelementowa (wybrany jeden ciągle tekst-akapit); – usunięte elementy: tytuł główny, wprowadzenie, tytuł wybranego tekstu-akapitu oraz informacje dodatkowe znajdujące się po tym tekście; – układ graficzny ujednolicony i dostosowany do typu zadania (uzupełnianie luk); – długość tekstu: 154 wyrazy; 	kompozycyjne

Tabela 2. (cd.)

Poziom tekstu	Tekst 1. wyjściowy (oryginalny)	Tekst docelowy (adaptowany)	Tekst 2. wyjściowy (oryginalny)	Tekst docelowy (adaptowany)	Techniki transformacyjne
poziom akapitu/zdania/wyrazu	<ul style="list-style-type: none"> – pasażerom przyślużuje; – całość sprawy jest prowadzona przez wyspecjalizowaną firmę; 	<ul style="list-style-type: none"> – pasażerowie mogą dostać; – sprawą zajmuje się wyspecjalizowana firma; 	<ul style="list-style-type: none"> – która prowadzona jest przez fundację; – o jakimś znajomym, który trafił do więzienia; – mogą mieć szansę na nowe życie; – w więzieniach siedzą ludzie, którzy; – dajemy szansę młodzieży, kobietom, matkom i mężczyznom, którzy chcą coś zmienić; – włączyły się znane osoby noszące to nazwisko; 	<ul style="list-style-type: none"> – którą prowadzi fundacja; – o kimś, kto znalazł się w więzieniu; – mają możliwość rozpoczęcia nowego życia; – w tego typu miejscach są osoby, które; – dajemy szansę nie tylko młodzieży, ale starszym, którzy chcą się zmienić; – przyłączyło się kilka znanych osób, (...) noszą oni nazwisko; 	składniowe
	<ul style="list-style-type: none"> – opóźniony; – ujawniła; – mecenas; – podróżujący; – przelotu; – wyręczają; – dłużej niż; – w pierwszym półroczu; – z prawem unijnym; – na mniej; – rekompensata; – wysokość rekompensaty; – ubiegać się o rekompensatę; – w ich interesie nie leży; – znali swoje prawa; – w ubieganiu się o rekompensatę; 	<ul style="list-style-type: none"> – spóźniony; – podala; – adwokat; – pasażer; – lotu; – pomagają; – o ponad; – w pierwszej połowie; – z prawem Unii Europejskiej; – na krócej; – zwrot pieniędzy za lot; – to, ile linie lotnicze nam zwrócą; – starać się o zwrot pieniędzy; – nie jest dla nich wygodne; – mogli korzystać ze swoich praw; – w otrzymaniu zwrotu pieniędzy; 	<ul style="list-style-type: none"> – w zakładach karnych; – grupa miłośników czytelnictwa; – po odbyciu kary; – na rzecz; – kampanii; – kobietom, matkom i mężczyznom; 	<ul style="list-style-type: none"> – w więzieniach; – grupa fanów literatury; – po wyjściu na wolność; – do; – akcji; – starszym; 	leksykalne

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie powyższego zestawienia widać, że zastosowane przez autorów zadań testowych techniki transformacyjne, służące dostosowaniu tekstów oryginalnych do wymogów odpowiedniego poziomu zaawansowania językowego (B1), są tożsame z transformacjami zalecanymi w upraszczaniu tekstów przez badaczy prostej polszczyzny. Wydaje się, że pewną pomocą w przygotowaniu tekstów oryginalnych do wykorzystania ich w zadaniach testowych może stać się schemat postępowania wypracowany przy dostosowywaniu tekstów użytkowych do standardu *plain language*. Proponuje się w nim (w zależności od stopnia problematyczności tekstu wyjściowego) wybór jednej z trzech strategii działania: przeprowadzenie korekty gramatycznej „na powierzchni” tekstu (opartej na transformacjach gramatycznych), wewnątrztekstowy przekład tekstu na prosty język (za pomocą transformacji gramatycznych i leksykalnych oraz zabiegów pragmatyngwistycznych, przy zachowaniu pierwotnej kompozycji tekstu i kolejności zdań) i tzw. przeprojektowanie tekstu (czyli nadanie mu zupełnie nowego kształtu przez nawet całkowitą zmianę jego struktury, jednak z zachowaniem podstawowej funkcji i warstwy treściowej) (Piekot i in. 2015, s. 102–103).

4. AUTOMATYCZNA OCENA PRZYSTĘPNOŚCI TEKSTU JAKO CECHY STYLOWEJ *PLAIN LANGUAGE*

W ramach dążenia do skutecznego porozumiewania się nie tylko opisano zasady postępowania z tekstami trudnymi (w celu ich uproszczenia), ale także opracowano metody służące obiektywnej ocenie ich przystępności⁸.

Badania nad zrozumiałością tekstów, zapoczątkowane w drugiej połowie XIX wieku w USA, doprowadziły do powstania wielu wzorów i procedur analitycznych służących pomiarowi ich właściwości, na przykład w postaci obliczenia tzw. *wskaźnika czytelności tekstu*. Do najbardziej znanych formuł analitycznych na czytelność tekstu należy m. in. opracowany w 1948 r. przez Rudolfa Flescha wzór (*Flesch Reading Ease Readability Formula*) uzależniający dostępność tekstu od długości zdań (liczby wyrazów) i złożoności słów (liczby sylab): $T = 206,835 - 1,015 \times T_w - 84,6 \times T_s$, gdzie T – trudność tekstu, T_w – średnia liczba wyrazów w zdaniu, T_s – średnia liczba sylab w słowie (Gruszczyński i in., 2015, s. 12)⁹.

⁸ Określenia charakteryzujące zrozumiały tekst jako *przystępny*, *czytelny*, *dostępny* są tym artykuł używane synonimicznie. Narzędzia i procedury analityczne wykorzystywane do oceny przystępności tekstów w perspektywie dydaktyki JPJO szczegółowo przedstawiła Olga Matyjaszczyk (Matyjaszczyk 2018).

⁹ W zmodyfikowanej przez J.P. Kincaida wersji wzór ma postać: $T = 0,39 \times T_w - 11,8 \times T_s - 15,59$ i pozwala na odniesienie uzyskanej wartości do liczby lat przeznaczonych na edukację (Gruszczyński i in., 2015, s. 12).

Innym, często wykorzystywanym do automatycznej analizy tekstów, jest wzór autorstwa Roberta Gunninga, pozwalający także wyliczyć wskaźnik czytelności tekstu (tzw. *indeks FOG* lub mglistości tekstu): $T = 0,4 \times (T_w + T_s)$, gdzie T_w – średnia liczba wyrazów w zdaniu, T_s – procent wyrazów trój sylabowych lub dłuższych (Gruszczynski i in., 2015, s. 12). Zastosowanie podanego wzoru, przy uwzględnieniu takich parametrów powierzchniowych tekstu jak trudność słownictwa i średnia długość zdań¹⁰, pozwala na określenie przystępności tekstu w odniesieniu do poziomu wykształcenia jego odbiorcy (np. indeks FOG o wartości 8 dla analizowanego tekstu oznacza, że powinna go zrozumieć osoba, która zaliczyła osiem lat edukacji). Zależność między dostępnością tekstów a długością edukacji (liczbą lat) ich czytelników można ocenić także za pomocą tzw. grafu czytelności tekstu Edwarda Fry`a (*Fry Graph Readability Formula*), zestawiając odpowiednio w badanej próbie (na tekście o objętości ok. 100 słów) średnie wartości długości zdań i długości wyrazów.

Na gruncie polskim badania nad przystępnością tekstów prowadził Walery Pisarek, który na podstawie analizy tekstów prasowych opracował wzór pozwalający na oszacowanie stopnia trudności wypowiedzi, znany jako tzw. *wzór Pisarka* $T = \frac{\sqrt{T_s^2 + T_w^2}}{2}$, gdzie T – stopień trudności tekstu, T_s – wskaźnik trudności składni (przeciętna długość zdania mierzona w wyrazach), T_w – wskaźnik trudności słownictwa (procent wyrazów mających 4 i więcej sylab) (Pisarek 1969, s. 44).

Ustalenia W. Pisarka i sformułowane przez niego „w wyniku konfrontacji cech stylu wiadomości prasowych z cechami języka potocznego” (Pisarek 1966, s. 52–53) zalecenia odnośnie do tworzenia zrozumiałych tekstów prasowych, stały się inspiracją do poszukiwań istoty prostego języka dla polskich badaczy wykorzystujących instrumentarium lingwistyki kwantytatywnej i korpusowej.

Obecnie badaniami nad standardem prostej polszczyzny zajmuje się na Uniwersytecie Wrocławskim Pracownia Prostej Polszczyzny (www.ppp.uni.wroc.pl)¹¹. W 2010 r. wrocławscy lingwiści we współpracy ze specjalistami od przetwarzania języka naturalnego z Politechniki Wrocławskiej, badając przystępność tekstów o Funduszach Europejskich, opracowali dostosowaną do właściwości języka polskiego aplikację *Logios*¹², która umożliwi obliczanie indeksu FOG w dowolnym tekście (Piekot i in. 2019, s. 205).

¹⁰ W podobny sposób opracowali formuły czytelności tekstu np. Harry McLaughlin (*SMOG Readability Formula*) oraz Edgar Dale i Jeanne Chall (*Dale-Chall Readability Formula*). Większość wzorów tego typu opiera się na powierzchniowych cechach tekstu, zwłaszcza takich jak: długość zdań i wyrazów (sylab lub liter), liczba wyrazów n-sylabowych, udział słownictwa częstego lub rzadkiego (Piekot, Maziarz 2014, s. 314).

¹¹ O badaniach prowadzonych przez PPP nad prostą polszczyzną w sferze publicznej piszą T. Piekot, G. Zarzeczny i E. Moron (Piekot i in. 2019).

¹² www.logios.pl

Z kolei na Uniwersytecie SWPS w Warszawie zespół pod kierunkiem Włodzimierza Gruszczyńskiego, realizując projekt badawczy „Mierzenie stopnia zrozumiałości polskich tekstów użytkowych (pozaliterackich)”, utworzył *Jasnopis*¹³, aplikację do ustalania stopnia zrozumiałości tekstów (Gruszczyński i in. 2015).

O wykorzystaniu metod automatycznego mierzenia zrozumiałości tekstów można mówić także w odniesieniu do tekstów przeznaczonych dla specyficznej grupy odbiorców, jakimi są uczestnicy procesu dydaktycznego. Mimo pewnych ograniczeń, opisane wyżej narzędzia i wskaźniki znalazły zastosowanie w badaniu przystępności tekstów w podręcznikach szkolnych przeznaczonych dla rodzimych użytkowników (Kerr 1949), (Berry, Lee 1982), w Polsce zajmowali się tym zagadnieniem m.in. Jan Iluk (2012) i Anna Łobos (2013). W odniesieniu do języka polskiego jako obcego badał podręczniki Grzegorz Zarzeczny, który wykorzystał wskaźnik Gunninga do przedstawienia ich stopnia trudności (Zarzeczny 2016).

4.1. POMIARY PRZYSTĘPNOŚCI TEKSTÓW W DYDAKTYCE JPJO

Automatyczne pomiary stopnia przystępności tekstów okazują się potrzebne w dydaktyce języków obcych, zwłaszcza jeśli chodzi o dobór i przystosowanie tekstów (przede wszystkim oryginalnych) do nauczania danego języka, ale także wykorzystywanych do testowania jego znajomości. W przypadku języka polskiego jako obcego również istnieje możliwość zastosowania wskaźników czytelności tekstu do określenia jego przydatności zarówno w nauczaniu, jak i w testowaniu na odpowiednim poziomie zaawansowania językowego. Jak wykazała Anna Seretny (2006; 2015), można w tym celu użyć chociażby obu omówionych wcześniej wskaźników – przystosowanego do właściwości polszczyzny indeksu R. Gunninga¹⁴ i formuły R. Flescha, traktując oba narzędzia

¹³ www.jasnopis.pl/aplikacja

Biorąc pod uwagę szereg danych, zespół warszawski opracował wzór na zrozumiałość polskiego tekstu, uwzględniający 20 różnych zmiennych, który następnie wykorzystano w tworzonej aplikacji. Dzięki *Jasnopisowi* można m.in. ocenić trudność tekstu wg odpowiednich klas w skali 1–7, gdzie każdemu jej stopniowi odpowiada właściwy poziom wykształcenia (etap edukacji). Narzędzie to może być pomocne także przy opracowaniu tekstu trudnego (pokazuje zbyt długie zdania, wskazuje łatwiejsze odpowiedniki trudnych słów itp.).

¹⁴ Według A. Seretny „(...) zastosowana przez Gunninga prosta formuła matematyczna umożliwia stosunkowo szybkie określenie stopnia trudności tekstu, czyli stopnia jego „czytelności – dostępności” (nie: zrozumiałości) dla odbiorcy. Formule tej towarzyszy szczegółowa skala, dzięki której można stwierdzić, jaki poziom umiejętności językowych, określane w latach edukacji szkolnej, musi prezentować odbiorca, by informacje zawarte w tekście były dla niego dostępne” (Seretny 2006, s. 90).

jako pomoc we wstępnej ocenie czytelności¹⁵ tekstów, co wydaje się szczególnie istotne w przypadku materiałów oryginalnych i adaptowanych¹⁶. Następnie, aby sprawdzić, w jaki sposób proponowany tekst zostanie odebrany przez uczących się, można zastosować test W. L. Taylora (*cloze test*), usuwając z analizowanego materiału tekstowego co siódmy wyraz (dla tekstów długości około 200 wyrazów). Uzupełnienie odpowiedniej liczby luk przez uczących się wskazuje na stopień trudności tekstu (uznaje się go za właściwie dobrany przy 15 i więcej prawidłowych uzupełnieniach) (Seretny 2015, s. 189).

4.2. BADANIA PRZYSTĘPNOŚCI TEKSTÓW NA UŻYTEK TESTOWANIA JPJO

A. Seretny pokazała także zastosowanie opisanych wyżej metod pomiaru automatycznego w określaniu stopnia trudności tekstów na przykładzie polskich testów biegłości z 2004 roku.¹⁷ Badaczka, korzystając z indeksu Gunninga, dokonała pomiaru czytelności wybranych tekstów z angielskich i polskich egzaminów certyfikatowych (dla poziomu B2 i C2). Zestawienie wyników otrzymanych dla tekstów w obu językach wykazało niewielkie różnice wskaźnika czytelności, co wskazywałoby na ich zbliżony stopień dostępności, zgodnie z zaleceniami ESOKJ (Seretny 2006, s. 97).

5. ETAPY PRACY NAD TEKSTAMI ORYGINALNYMI W PROCESIE TESTOWANIA JPJO (PODSUMOWANIE)

Modyfikowanie tekstu oryginalnego (wprowadzane oczywiście w różnym zakresie w zależności od stopnia skomplikowania tekstu wyjściowego i docelowego poziomu jego zaawansowania) jest działaniem niezbędnym do jego zastosowania

---

¹⁵ Dla tekstów stosowanych w dydaktyce języka polskiego jako obcego wskaźnik czytelności przyjmuje odpowiednio wartości około 6 (poziom B1) i 8 (poziom B2).

¹⁶ O wykorzystaniu indeksu Gunninga w badaniach nad czytelnością tekstów dydaktycznych i ograniczeniach w ustalaniu stopnia ich trudności pisze również Małgorzata Banach (Banach 2011). Należy jednak pamiętać, że wskaźnik Gunninga jako zależny od kryteriów semantycznego i składniowego „(...) pomija także wiele czynników, takich np. jak stopień trudności tematu tekstu, potencjał intelektualny odbiorcy, jego nastawienie itp., które mogą się przyczynić do podniesienia bądź obniżenia poziomu czytelności tekstu” (Seretny 2006, s. 90).

¹⁷ W badaniu dla języka polskiego wykorzystano materiały tekstowe będące podstawą zadań przeznaczonych do testowania rozumienia tekstu pisanego na poziomie B2 i C2 na egzaminach certyfikatowych (testy przykładowe z 2004 roku).

w certyfikatowych testach biegłości. Subiektywna ocena skomplikowania formalnego i treściowego tekstu wyjściowego, dokonywana w celu jego wykorzystania jako podstawy zadania testowego, może zostać uzupełniona przez obiektywne badanie jego czytelności z użyciem odpowiednich wskaźników, skal i aplikacji, takich jak np. indeks mglistości Gunninga, wskaźnik czytelności Flescha czy polski *Jasnopis*. Kolejnym etapem pracy nad tekstem będzie dostosowanie go do wymogów standardów egzaminacyjnych dla konkretnego poziomu znajomości języka przez poddanie go różnego typu transformacjom. W tym celu można na przykład posłużyć się, opisanym przez badaczy prostej polszczyzny, schematem upraszczania tekstów użytkowych, wybierając jedną ze strategii – gramatyczną korektę tekstu, jego przekład na prosty język lub dokonanie parafrazy (tzw. przeprojektowania tekstu wyjściowego). Następnie, aby potwierdzić, że zmodyfikowany tekst został właściwie dobrany pod względem trudności, można posłużyć się testem Taylora, prosząc wybraną grupę kontrolną o uzupełnienie luk. Tak przygotowany i sprawdzony pod względem stopnia trudności tekst stanowi podstawę do opracowania zadania testowego.

BIBLIOGRAFIA

- Angielsko-polsko-słoweński glosariusz terminów z zakresu testowania biegłości językowej*, 2004, Kraków.
- Banach M., 2011, *Tekst trudny, czyli jaki? O czynnikach wpływających na trudność tekstu*, „*Polo-nica*”, t. 31, s. 27–35.
- Berry K., Lee D., 1982, *Readability and the Choice of Textbooks*, „*Journal of College Science Teaching*”, nr 11(3), s. 152–156. <http://www.jstor.org/stable/42966403>, [10.05.2020].
- Gruszczyński W., Broda B., Nitoń B., Ogrodniczuk M., 2015, *W poszukiwaniu metody automatycznego mierzenia zrozumiałości tekstów informacyjnych*, „*Poradnik Językowy*”, z. 2, s. 9–22.
- Iluk J., 2012, *Wpływ czytelności tekstów edukacyjnych na efektywność nauczania w warunkach szkolnych*, „*Kształcenie Językowe*”, nr 10(20), s. 73–89.
- Kerr M., 1949, *Use of Readability Formulas in Selecting Textbooks*, „*The Elementary School Journal*” 1, 49(7), s. 411–414. <http://www.jstor.org/stable/998903>, [10.05.2020].
- Listy zagadnień kontrolnych do analizy tekstów biegłości językowej*, 2004, Kraków.
- Łobos A., 2013, *Czytelność tekstu w wybranych podręcznikach do nauczania muzyki w szkole podstawowej*, w: H. Synowiec, M. Kubarek (red.), *Odmiany polszczyzny w szkole: teoria i praktyka*, Katowice, s. 202–219.
- Markowski A. (red.), 2003, *Nowy słownik poprawnej polszczyzny*, Warszawa.
- Matyjaszczyk O., 2018, *Prosty język jako narzędzie do adaptacji tekstów na potrzeby nauczania języka polskiego jako obcego – przegląd badań*, „*Oblicza Komunikacji 11*” (w druku).
- Piekot T., Maziarz M., 2014, *Styl „plain language” i przystępność języka publicznego jako nowy kierunek w polskiej polityce językowej*, „*Język a Kultura*”, t. 24, s. 307–324.
- Piekot T., Zarzeczny G., Moroń E., 2015, *Upraszczenie tekstu użytkowego jako (współ)działanie. Perspektywa prostej polszczyzny*, w: S. Niebrzegowska-Bartmińska, M. Nowosad-Bakalarczyk, T. Piekot (red.), *Działania na tekście. Przekład – redagowanie – ilustrowanie*, Lublin, s. 99–116.

- Piekot T., Zarzeczny G., Moroń E., 2019, *Standard plain language w polskiej sferze publicznej*, w: M. Zaśko-Zielińska, K. Kredens (red.), *Lingwistyka kryminalistyczna. Teoria i praktyka*, Wrocław, s. 197–214.
- Pisarek W., 1966, *Recepty na zrozumiałość wypowiedzi*, „Zeszyty Prasoznawcze”, nr 2–3, s. 38–53.
- Pisarek W., 1969, *Jak mierzyć zrozumiałość tekstu?*, „Zeszyty Prasoznawcze”, nr 4, s. 35–48.
- Seretny A., 2006, *Wskaźnik czytelności tekstu jako pomoc w określaniu stopnia jego trudności*, „Ling-Varia”, nr 2(2), s. 87–98.
- Seretny A., 2015, *Słownictwo w dydaktyce języka. Świat słów na przykładzie języka polskiego jako obcego*, Kraków.
- Zarzeczny G., 2016, *Dyskurs glottodydaktyczny w podręcznikach do nauczania języka polskiego jako obcego wydanych w USA i Wielkiej Brytanii po 1945 r.* (niepublikowana rozprawa doktorska), Wrocław.

Anna Burzyńska-Kamieniecka

THE USE OF THE PLAIN LANGUAGE CONCEPT TO SIMPLIFY TEXTS FOR TESTING KNOWLEDGE OF POLISH AS A FOREIGN LANGUAGE

Keywords: plain language, text simplification, reading comprehension testing, text readability indicators, Polish as a foreign language certificate exams

Abstract. The article shows that the rules for creating texts in accordance with the plain language standard as well as the tools used for measuring their readability can also be used in the process of adapting texts for testing knowledge of Polish as a foreign language. It is required to modify original (authentic) texts used in exam tasks in order to adapt those texts in a way that they correspond with exam standards requirements. Yet, the initial analysis of sample tasks aimed at testing reading comprehension in Polish as a foreign language exams shows that the underlying original texts were transformed according to the plain language rules. Therefore, when preparing texts for testing knowledge of Polish as a foreign language it is possible to apply the text simplification patterns described by researchers of plain Polish. The level of difficulty of those texts can be determined using automatic measurement tools as an auxiliary method.

Data wpłynięcia tekstu: 15.06.2020